

נדרים. ואלו נדרים – פרק אחד עשר דף צא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" קסז ר"ג

גישתנו. מי מהימנא? ואם אשת כהן – אסור לו להחזירה. התם הוא. דמעיסקא משום ידיע לה דבעלה לא ידע בה אי נטמאת אי לא, ונאחבין אי אמרה "טמאה אני לך" – לא מהימנא. אבל היכא דאמרה "גרשתני", ידיעה דבעלה ידע אי משקרא אי לא – לא הוה אמרה הכי, דחזקה דאין אשה מעיזה פניה בפני בעלה. אדרבה. לא מביעין למשנה אחרונה דלא מהימנא. אלא אפי' למשנה ראשונה דקתני מהימנא – לא הוי טעמא אלא משום דלא עבידא לבוויי נפשה דלימרה דנטמאה, אי לאו דהכי הוה כדקאמרה. דויפנין דתקף לה מן גברא. שציער לה בעלה ומעיה פניה בפניו. ענין אחר: דתקף לה מן גברא – שתוקף יצרה מן אדם אחר, שנתנה בו עיניה, ובשביל מעיזה לומר לבעלה: גרשתני. והא הכא דלית לה כיסופא. דבהא מילתא לא מבזיא נפשה, ואפילו הכי קתני במשנה ראשונה דמהימנא, ויחייב אמר אפילו למשנה ראשונה כו' התם. נמי אית לה כיסופא. דכיון דלא סגי לה דלא קאמרה גבי ב' דינא אי יורה כחין, אי לאו דהכי הוה – לא קאמרה, ונאחבין מהימנא. דהא הכא ידעה הוה. דבעלה ידע יורה כחין, וקתני לה: לא מהימנא. אלמא אשה מעיזה. דכל יומא. לאחר תשמיש מקדמה ומשיא ידא לגברא כדי לטהר ידיו לאחר תשמיש ואתת יומא חד ועבדא הכי אמר לה הדא מילתא דתשמיש לא הוה האידינא.

וּבְרַא הוּא דְנִסְתַּחֲפָה שְׂרָהוּ. וְאִמְרִינָן לָיְהוּ: מִתְּנִי הַיָּא, הַאֲמֵרַת "מִמָּאָה אֲנִי רָדָה" – יֵשׁ לָהּ כְּתוּבָה. כְּמֵאָה עֶסְקִינָן? אִילְמָא בְּאִשְׁתֵּי יִשְׂרָאֵל, אִי בְּרִצּוֹן – כְּלוּם יֵשׁ לָהּ כְּתוּבָה? וְאִי בְּאֻנְסִים – מִי קָא מִיתְּסָרָא עַל גְּבַרְא? וְגַרְעָה בְּאִשְׁתֵּי יִשְׂרָאֵל בְּרִצּוֹן? אִילְמָא כְּלוּם יֵשׁ לָהּ כְּתוּבָה? מִי יֵשׁ לָהּ כְּתוּבָה. אִיבְעִינָא לָהּ: אֲמַרְהָ לְכַעֲלָהּ "גְּרִשְׁתִּינִי" מַהוּ? אֲמַר רַב הַמְנוּנָא, ת"ש: הַאֲמֵרַת "מִמָּאָה אֲנִי רָדָה", דְּאִפְּלִיזוּ לְמִשְׁנָה אַחְרֹנָה דְּקִתְּנִי לָא מַהִימְנָא הַתָּם הוּא דְּמִשְׁקֵרָה, דִּידְעָה דְּבַעֲלָהּ לָא יָדַע בְּהָ, אֲבָל גְּבִי "גְּרִשְׁתִּינִי" דִּידַע בְּהָ – מַהִימְנָא, דְּחֻזְקָה אִין אִשְׁה מְעִיזָה פְּנִיָּה בְּפְנֵי בַעֲלָהּ. אֲמַר לָיְהוּ רַבָּא: אֲדַרְבֵּי, אִפְּי' לְמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה דְּקִתְּנִי מַהִימְנָא – הַתָּם מִשּׁוּם דְּלָא עֲבִידָא לְבוּיִי נִפְשָׁה, אֲבָל הַכָּא דְּמִנִּין דְּתַקְפוּ לָהּ מִן גְּבַרְא – מְעִיזָה וּמְעִיזָה! מִתִּיב רַב מִשְׁרָשָׁא: "הַשְּׂמִימִים בִּינִי לְבִינְךָ" דְּמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה תִּיּוֹבְתָא דְּרַבָּא, הַכָּא דְּלִית לָהּ כִּיסוּפָא, וְקִתְּנִי דְּמַהִימְנָא! קָסְבַּר רַבָּא: הַתָּם, פִּיּוֹן דְּלָא סָגִי לָהּ דְּלָא אֲמַרְהָ אִין יוֹרֵה כְּחִין, אִי לָא אִיתָא כְּרַקְאָמְרָה – לָא אֲמַרְהָ לָיְהוּ. "הַשְּׂמִימִים בִּינִי לְבִינְךָ" דְּמִשְׁנָה אַחְרֹנָה תִּהְיִי תִּיּוֹבְתָא דְּרַב הַמְנוּנָא; וְהָא הַכָּא דִּידְעָה הוּא וּבַעֲלָהּ יָדַע בְּהָ, וְקִתְּנִי דְּלָא מַהִימְנָא! קָסְבַּר רַב הַמְנוּנָא: הַכָּא נִמְי הוּא גּוֹפֵה אֲמַרְהָ: נְהִי דְּבִיבְיָה יָדַע – בְּיֹרֵה כְּחִין מִי יָדַע? וּמִשּׁוּם הַכִּי מִשְׁקֵרָא. הַהוּא אִיתָתָא דְּכָל יוֹמָא דְּתַשְׁמִישׁ מִקְדָּמָה מְשִׁיא יְדֵיהּ לְגַבְרָא. יוֹמָא חַד אִתְּיָא לָיְהוּ מִיָּא מְמִישָׁא, אֲמַר לָהּ: הַדָּא מִיִּתְּרָא לָא הוּוּ הַאיִדְנָא! אֲמַרְהָ לָיְהוּ: א"כ חַד מִן גּוֹיִם אַהֲלוּי

וב'השמים ביני לביניך" דלא ידע בה מעיזה – שמעינן מינה דבאומרת "אינו נזק עמי כלל" כיון דבעלה ידע בה, אפילו למשנה אחרונה מהימנא, ויציא ויתן כתובה. אפילו לא אתיא מחמת טענה דבעיא חטרא לידה ומרא לקבורה. שהרי גדולה מזו אמרו: "אי אפשי אלא אני בבגדי והיא בבגדי" – יוציא ויתן כתובה. מיהו, כתב ר"י דל דווקא כשהיא תובעת להתגרש הוא דאמרין יוציא ויתן כתובה, אבל תובעת כתובה – לא מהימנא. והביא רביה מדרבא פרק "האשה רבה" האשה שאמרה "מת בעלי" – נאמנת, "מת בעלי תנו לי כתובתי" – אינה נאמנת. ואיכא למידק אשמעתין. דהכא משמע דמילתא דידע בעלה דלא מחצפא ביה, ודלא ידע בה בעלה – לא מהימנא. והתם בסוף פרק "השמיים ביני לבינתי" שביא דתנן נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא לידה – אינו רשאי ליבטל, משמע איכפא. דאמרין התם: הוה אמר מינה והיא אמרה מיניה, אמר רבי אמיי: דברים שבינו לבינה היא נאמנת, מאי טעמא – היא קים לה ביורה כחין, ואידו לא קים ליה ביורה כחין. משמע דמשום דלא קים ליה – מהימנא, הא קים ליה – לא מהימנא. והכא אמרין איכפא: תירץ הרמב"ן דל: דלא דמיין אהרדי, דהתם אידו הוא דקמפסד לה, ומפסדי לה כתובתה. הילכך, אי תריידו קים להו – ליכא למימר דאידו מהימנא, משום דחזקה אין אשה מעיזה בפני בעלה. דכי אמרין הכי – היכא דאידו בעיא לאפוקי נפשה מבעלה, דאיכא העזה טובא, ואי לאו דקושטא קאמרה – אינה מעיזה. אבל התם, דאידו בעי לאפוקי (נפשה) – מעיזה ומעיה, אבל כיון דאידו קים לה ואידו לא קים ליה – אינו בדין שיוציאנה ויפסיד כתובתה בטענת שמא. והיא איתתא. אשת כהן היתה. דאי אשת ישראל, כיון שאפילו לפי בריה סבורה היתה שהוא בעלה – אין לך אונס גדול מזה, ואונס בישראל מישרא שרי, ולמה ליה לרב נתמן למימר עיניה נתנה באחר; אלא ודאי כדאמרן. הא מילתא. תשמיש.

נברא הוא דנסתחפה שרהו. ונאמרין ליה: מתני' היא, האומרת "ממאה אני רדה" – יש לה כתובה. כמאה עסקינן? אילמא באשת ישראל, אי ברצון – כלום יש לה כתובה? ואי באונס – מי קא מיתסרא על גברא? ורקעה באשת ישראל ברצון? אילמא כלום יש לה כתובה? מי יש לה כתובה. איבעינא לה: אמרה לבעלה "גרשתני" מהו? אמר רב המנונא, ת"ש: האומרת "ממאה אני רדה", ואפילו למשנה אחרונה דקתני לא מהימנא התם הוא דמשקרה, ידיעה דבעלה לא ידע בה, אבל גבי "גרשתני" ידיעה בה – מהימנא, דחזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה. אמר ליה רבא: אדרבה, אפי' למשנה ראשונה כו' התם. נמי אית לה כיסופא. דכיון דלא סגי לה דלא קאמרה גבי ב' דינא אי יורה כחין, אי לאו דהכי הוה – לא קאמרה, ונאחבין מהימנא. דהא הכא ידעה הוה. דבעלה ידע יורה כחין, וקתני לה: לא מהימנא. אלמא אשה מעיזה. דכל יומא. לאחר תשמיש מקדמה ומשיא ידא לגברא כדי לטהר ידיו לאחר תשמיש ואתת יומא חד ועבדא הכי אמר לה הדא מילתא דתשמיש לא הוה האידינא.

וּבְרַא הוּא דְנִסְתַּחֲפָה שְׂרָהוּ. וְאִמְרִינָן לָיְהוּ: מִתְּנִי הַיָּא, הַאֲמֵרַת "מִמָּאָה אֲנִי רָדָה" – יֵשׁ לָהּ כְּתוּבָה. כְּמֵאָה עֶסְקִינָן? אִילְמָא בְּאִשְׁתֵּי יִשְׂרָאֵל, אִי בְּרִצּוֹן – כְּלוּם יֵשׁ לָהּ כְּתוּבָה? וְאִי בְּאֻנְסִים – מִי קָא מִיתְּסָרָא עַל גְּבַרְא? וְגַרְעָה בְּאִשְׁתֵּי יִשְׂרָאֵל בְּרִצּוֹן? אִילְמָא כְּלוּם יֵשׁ לָהּ כְּתוּבָה? מִי יֵשׁ לָהּ כְּתוּבָה. אִיבְעִינָא לָהּ: אֲמַרְהָ לְכַעֲלָהּ "גְּרִשְׁתִּינִי" מַהוּ? אֲמַר רַב הַמְנוּנָא, ת"ש: הַאֲמֵרַת "מִמָּאָה אֲנִי רָדָה", דְּאִפְּלִיזוּ לְמִשְׁנָה אַחְרֹנָה דְּקִתְּנִי לָא מַהִימְנָא הַתָּם הוּא דְּמִשְׁקֵרָה, דִּידְעָה דְּבַעֲלָהּ לָא יָדַע בְּהָ, אֲבָל גְּבִי "גְּרִשְׁתִּינִי" דִּידַע בְּהָ – מַהִימְנָא, דְּחֻזְקָה אִין אִשְׁה מְעִיזָה פְּנִיָּה בְּפְנֵי בַעֲלָהּ. אֲמַר לָיְהוּ רַבָּא: אֲדַרְבֵּי, אִפְּי' לְמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה דְּקִתְּנִי מַהִימְנָא – הַתָּם מִשּׁוּם דְּלָא עֲבִידָא לְבוּיִי נִפְשָׁה, אֲבָל הַכָּא דְּמִנִּין דְּתַקְפוּ לָהּ מִן גְּבַרְא – מְעִיזָה וּמְעִיזָה! מִתִּיב רַב מִשְׁרָשָׁא: "הַשְּׂמִימִים בִּינִי לְבִינְךָ" דְּמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה תִּיּוֹבְתָא דְּרַבָּא, הַכָּא דְּלִית לָהּ כִּיסוּפָא, וְקִתְּנִי דְּמַהִימְנָא! קָסְבַּר רַבָּא: הַתָּם, פִּיּוֹן דְּלָא סָגִי לָהּ דְּלָא אֲמַרְהָ אִין יוֹרֵה כְּחִין, אִי לָא אִיתָא כְּרַקְאָמְרָה – לָא אֲמַרְהָ לָיְהוּ. "הַשְּׂמִימִים בִּינִי לְבִינְךָ" דְּמִשְׁנָה אַחְרֹנָה תִּהְיִי תִּיּוֹבְתָא דְּרַב הַמְנוּנָא; וְהָא הַכָּא דִּידְעָה הוּא וּבַעֲלָהּ יָדַע בְּהָ, וְקִתְּנִי דְּלָא מַהִימְנָא! קָסְבַּר רַב הַמְנוּנָא: הַכָּא נִמְי הוּא גּוֹפֵה אֲמַרְהָ: נְהִי דְּבִיבְיָה יָדַע – בְּיֹרֵה כְּחִין מִי יָדַע? וּמִשּׁוּם הַכִּי מִשְׁקֵרָא. הַהוּא אִיתָתָא דְּכָל יוֹמָא דְּתַשְׁמִישׁ מִקְדָּמָה מְשִׁיא יְדֵיהּ לְגַבְרָא. יוֹמָא חַד אִתְּיָא לָיְהוּ מִיָּא מְמִישָׁא, אֲמַר לָהּ: הַדָּא מִיִּתְּרָא לָא הוּוּ הַאיִדְנָא! אֲמַרְהָ לָיְהוּ: א"כ חַד מִן גּוֹיִם אַהֲלוּי

וב'השמים ביני לביניך" דלא ידע בה מעיזה – שמעינן מינה דבאומרת "אינו נזק עמי כלל" כיון דבעלה ידע בה, אפילו למשנה אחרונה מהימנא, ויציא ויתן כתובה. אפילו לא אתיא מחמת טענה דבעיא חטרא לידה ומרא לקבורה. שהרי גדולה מזו אמרו: "אי אפשי אלא אני בבגדי והיא בבגדי" – יוציא ויתן כתובה. מיהו, כתב ר"י דל דווקא כשהיא תובעת להתגרש הוא דאמרין יוציא ויתן כתובה, אבל תובעת כתובה – לא מהימנא. והביא רביה מדרבא פרק "האשה רבה" האשה שאמרה "מת בעלי" – נאמנת, "מת בעלי תנו לי כתובתי" – אינה נאמנת. ואיכא למידק אשמעתין. דהכא משמע דמילתא דידע בעלה דלא מחצפא ביה, ודלא ידע בה בעלה – לא מהימנא. והתם בסוף פרק "השמיים ביני לבינתי" שביא דתנן נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא לידה – אינו רשאי ליבטל, משמע איכפא. דאמרין התם: הוה אמר מינה והיא אמרה מיניה, אמר רבי אמיי: דברים שבינו לבינה היא נאמנת, מאי טעמא – היא קים לה ביורה כחין, ואידו לא קים ליה ביורה כחין. משמע דמשום דלא קים ליה – מהימנא, הא קים ליה – לא מהימנא. והכא אמרין איכפא: תירץ הרמב"ן דל: דלא דמיין אהרדי, דהתם אידו הוא דקמפסד לה, ומפסדי לה כתובתה. הילכך, אי תריידו קים להו – ליכא למימר דאידו מהימנא, משום דחזקה אין אשה מעיזה בפני בעלה. דכי אמרין הכי – היכא דאידו בעיא לאפוקי נפשה מבעלה, דאיכא העזה טובא, ואי לאו דקושטא קאמרה – אינה מעיזה. אבל התם, דאידו בעי לאפוקי (נפשה) – מעיזה ומעיה, אבל כיון דאידו קים לה ואידו לא קים ליה – אינו בדין שיוציאנה ויפסיד כתובתה בטענת שמא. והיא איתתא. אשת כהן היתה. דאי אשת ישראל, כיון שאפילו לפי בריה סבורה היתה שהוא בעלה – אין לך אונס גדול מזה, ואונס בישראל מישרא שרי, ולמה ליה לרב נתמן למימר עיניה נתנה באחר; אלא ודאי כדאמרן. הא מילתא. תשמיש.

אהלווי

המשך מהעמוד הקודם

כמדומה מכבר כבר שוחחנו בזה, ובכל אופן נכונה יותר לדעתי לצרף ספר ההשלמה על שאר המסכתות אף שכבר נדפסו, בכדי שיהי' דבר שלם ובתיקון השיבושים שבחדפסות דעד עתה וכו'.

כיון ששמן מזכיר בע"ה ענייני בריאות, תקותי שהכל בסדר, לכ"א מאנשי ביתו, שבי' ובכ"ז מתאים להוראה דיו"ד בתחלתו, - סימן א' סעיף א' ברמ"א (מהשאלות פרשה בהעלותך) ויודיע עד"ז בפירוש.